

GEZ (REJ)	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość K O Ł O B R Z E G
1. Nazwa FORT UJŚCIE – PRZYZCÓŁEK PRZY WEJŚCIU DO PORTU, OB. LATARNIA MORSKA		2. Czas powstania 1770-1774 (fort) przeb. 1832-1836 po 1945 r. - latarnia	
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym Widok ogólny z lotu ptaka Widok ogólny sprzed remontu (2009 r.) Remont konstrukcji fortu/latarni Podstawa latarni w trakcie remontu			4. Adres (ulica, nr posesji) Kołobrzeg ul. Morska 10 p-ta 78-100 nr dz. 4/1, 4/8 (cz), obr.4
			5. Przynależność administracyjna województwo <u>zachodniopomorskie</u> powiat <u>kołobrzegi</u> gmina <u>Miasto Kołobrzeg</u>
			6. Formy ochrony rejestr zabytków A-1880* (dawny numer A-376) decyzja z dn. 10.04.1964 r. * przepisany do księgi rejestru woj. zachodniopomorskiego pod nr A-1880 zawiadomieniem z dn. 31.01.2020 r. jako: <i>przyczółek przy wejściu do portu, ob. Latarnia Morska (tj. ujęcie z Latarnią Morską)</i> mpzp: Uchwała nr XXXVI/505/21 Rady Miasta Kołobrzeg z dn. 28.04.2021 r. <i>Inne:</i> Obiekt ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków na podstawie Zarządzenia Nr 87/14 Prezydenta Miasta Kołobrzeg z dn. 21.10.2014 r. (aktualizacja: zarządzenie nr 101/22 z dn. 26.08.2022 r.)

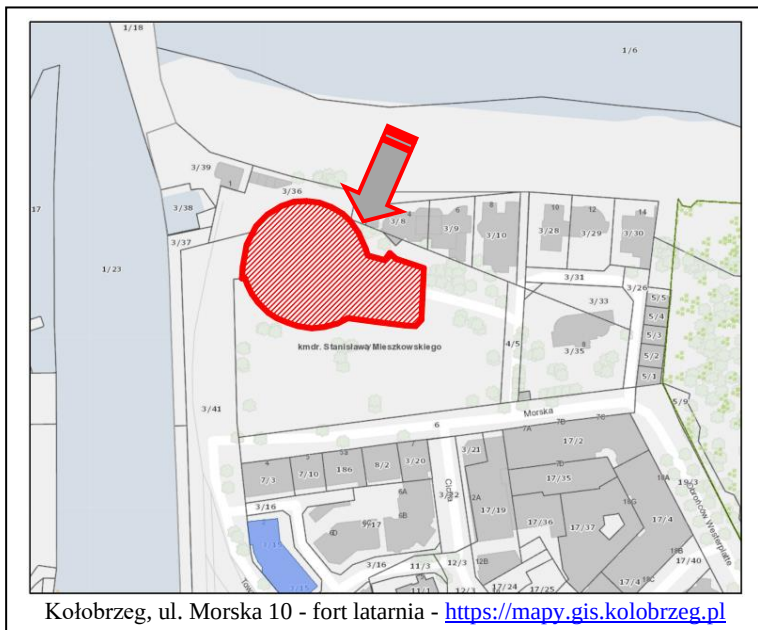
8. Historia, opis i wartości

Fort Ujście powstał w latach 1770-1774 w miejscu szanca ziemnego z 1709 r. dla ochrony przed ostrzałem artyleryjskim portu kołobrzckiego z morza. Fort na planie 2/3 okręgu od strony morza zamykał mur ceglany przed wałem ziemnym. W centrum zbudowano główny budynek forteczny przykryty ziemią, w formie niskiej 3-poziomowej wieży ceglanej. Od południa i wschodu fort zamykały dwa niewielkie bastiony. Po likwidacji twierdzy w latach 1832-1836 bastiony usunięto. Między murem od strony morza, a głównym budynkiem fortecznym zbudowano latarnię morską, wysadzoną przez Niemców w 1945 r., by nie stanowiła punktu orientacyjnego. Fort Ujście stanowił ostatni punkt obrony Kołobrzegu do 18 marca 1945 r.

Budowę obecnej latarni morskiej Rosjanie rozpoczęli zaraz po zdobyciu Kołobrzegu. Ceglana rotunda na istniejącym głównym budynku fortecznym z kamiennym detalem w gzymsie z fryzem arkadowym oraz w ościeżach okiennych i drzwiowych ukończona została w listopadzie 1945 r. W trakcie przebudowy przedłużono mur osłonowy, zamykając okrąg. Poza funkcją latarni morskiej ulokowanej na szczycie, miała również służyć jako pomnik wojenny.

W zwieńczeniu muru osłonowego widoczny gzyms i fryz arkadkowy, a na szczycie, balustrada z metalowych prętów. Na murze, zachowała się czworoboczna wieżyczka zwieńczona nadwieszonym fryzem arkadkowym i namiotowym dachem z kulistą sterczyną. Wieżyczka ta stanowiła pierwotne zakończenie muru osłonowego fortu. Plac wokół wieży latarni wykończony kamienną kostką brukową i koncentrycznymi trawnikami. Na murze dolnej części ulokowano tablice poświęcone pamięci tych, którzy zginęli na morzu, a na ścianie rotundy wmurowano tablicę poświęconą poległym w walce z najeźdźcą hitlerowskim.

Zachowane relikty Fortu Ujście posiadają wartość historyczną i naukową stanowiąc integralną część większej całości jaką była Twierdzy Kołobrzeg. Natomiast latarnia morska w swojej obecnej formie jest przykładem harmonijnych zmian, tworzących nowe wartości przy zmianie funkcji.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania – w chwili obecnej (2024 r.) trwa szeroko zakrojony remont murów latarni morskiej i pozostałości twierdzy.

Wnioski i zalecenia konserwatorskie:

- wszelkie prace budowlano-konserwatorskie winny być zgodne z zapisami mpzp oraz uzgodnione z MKZ w Kołobrzegu

Ochrona w zakresie zachowania oryginalnej substancji zabytkowej, urządzeń fortyfikacyjnych i inżynierskich, istniejącego wyposażenia, ukształtowania terenu i nasadzeń.

© Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz. GStA PK, XI. HA Karten, Kriegsministerium, Festungspläne, A 7123. Źródło bezpośrednie: <https://twierdzakolobrzeg.pl/>

Oprac.: K. Tymbarski

10. Wykonanie karty

(autor, data i podpis)

Biuro Dokumentacji Zabytków

w Szczecinie

Maria Witek

10.2024

faksymile podpisu

11. Zatwierdzenie karty

(podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

* dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków